

Národní knihovna ČR
Odbor doplňování fondů

***Zpráva ze služební cesty do Ruska (do Petrohradu) ve dnech
20. - 27. června 2002***

Překládá: Mgr. Natálie Koníčková, referent odpovědný za chod úseku výměny z Ruskem

***Účel cesty: návštěva mezinárodního veletrhu „Něvské knižní forum“ v Petrohradu a
reciproční návštěva Ruské národní knihovny a knihovny Ruské akademie
věd v zájmu projednání další spolupráce v oblastí vzájemné výměny publikací***

Navštívené instituce :

- 1. Mezinárodní knižní veletrh - 21.6. – 22.6.2002***
- 2. Ruská národní knihovna - 23.6 – 25.6.2002***
- 3. Knihovna Ruské akademie věd - 26.6.2002***

Ubytování : služební byt pro návštěvy Ruské národní knihovny

Termín cesty: 20.6.–27.6.2002 (20.6. v poledne odlet z Prahy, 27.6. ráno odlet z Petrohradu)

Účelem cesty, která se konala ve dnech 20.6. - 27.6.2002, bylo navštívit Mezinárodní knižní veletrh „Něvské knižní forum“ s cílem na místě získat katalogy a bibliografické informace o vycházejících knihách a současně návštěvu využít i pro kontrolu stavu doplňování fondu. Kromě toho navštívit Ruskou národní knihovnu a knihovnu Ruské akademie věd a projednat se svými partnery otázky vzájemně výhodné spolupráce v oblasti výměny.

Mezinárodní knižní veletrh

Mezinárodní knižní veletrh pod názvem „Něvské knižní forum“ se konal poprvé a je výsledkem sloučení dvou předešlých veletrhů „Petrohradského knižního salonu“ a „Bílých nocí“. Forum probíhalo od 19.6 do 22.6.2002 v budově Ledového paláce a v rámci příprav na oslavy 300. výročí založení města Sankt-Peterburg. Tato událost přilákala kolem 1000 účastníků - nakladatelů, odborníků z oblastí polygrafie a významných lidí z oboru kultury, vědy a vzdělávání. Slavnostního zahájení se ujali představitelé ministerstva tisku a ředitelé největších nakladatelských a knihkupeckých firem: „EKSMO“, „AST“, „Centropoligraf“ a „Biblio-Globus“.

Veletrh doprovázelo velké množství kulturních a odborných akcí, jako například: Mezinárodní konference IBBY (kolem 120 účastníků), Kongres spisovatelů baltického regionu (42 účastníků), Konference „Svět čtení“ pod patronátem Fondu Sorosa. Na „Něvském knižním foru“ se předávala literární cena „Bratrů Strugackých“ a byly vyhlášeny výsledky konkurzu „Stříbrná litera“. Jednu s cen konkurzu získalo renomované petrohradské nakladatelství „Vita Nova“ za krásné vydání „Božské komedie“ Danteho. Předsedou poroty byl významný petrohradský spisovatel Daniil Granin. Denně se v Ledovém paláci prováděly prezentace nových knih a autogramiády významných ruských spisovatelů jako: Vladimir Vojnovič, Viktor Jarofejev, Edvard Radzinskij, Tat'jana Tolstaja, Michail Veller, Michail Čulaki a další.

Podle katalogu se Něvského knižního fora zúčastnilo 250 vystavovatelů, 50 se do katalogu nedostalo. Byly to především nakladatelské firmy z Ruska a převážně z Petrohradu. Zahraniční nakladatelství byla z Polska, Turecka, Pobaltských států, Běloruska, Ukrajiny, Izraele. Finsko, Německo, Itálii a Skandinávské země většinou prezentovaly tiskařské firmy.

Už sám název veletrhu a blížící se oslavy 300. výročí založení Petrohradu napovídají, že hlavním mottem veletrhu byl Sankt-Peterburg, jeho historie, kultura, architektura, zkrátka všechno, co je spojeno s tímto nádherným městem na Něvě. Mezi vystavovanou produkcí převládaly umělecké publikace a krásná literatura. Nabídka obrazových publikací byla velkolepá. Kromě toho bylo vystavováno velké množství odborné literatury z různých vědních oborů, učebnice, hudebniny (nakladatelství „Muzyka“ a „Kompozitor“), knihy pro děti a mládež, encyklopedie a příručky všeho druhu. Vedle takových nakladatelských gigantů jako „EKSMO“, „AST“, „Nauka“ a Centropoligraf své knihy vystavovala menší a méně známá nakladatelství, která často nemají možnost zúčastňovat se velkých a dražších mezinárodních veletrhů.

Seznámila jsem se s knižní produkcí zajímavých petrohradských nakladatelství jako „Logos“, „Amfora“, „Symposium“, „Aletejja“, „LIK“, „Vita Nova“, „Azbuka“ a další. Při setkáních s představiteli těchto nakladatelství jsem získávala katalogy a rozdávala své vizitky s prosbou zasílat mi elektronickou poštou seznamy jejich produkce. Tyto informace a sepsané bibliografické údaje nám poslouží při doplňování a kontrole fondu NK. Musím podotknout, že všichni účastníci veletrhu byli velice vstřícní a nápomocní.

Zaujala mne, samozřejmě, i nakladatelství z Petrohradu, která vystavovala ve svých stáncích bohemikální literaturu.

Nakladatelství „Azbuka“ mělo tento rok ve znamení Milana Kundery a vydalo v edici „Klasika“ jeho úplné spisy. Vyšlo 6 dílů ve tvrdém vázání a 4 knihy v měkkém. Kromě toho byla opublikována díla France Kafky, Maxe Broda, Rainera Marie Rilka a Jaroslava Haška. Nakladatelství „Vita Nova“ – premiant konkurzu „Stříbrná litera“ prezentovalo první ruské ilustrované vydání „Procesu“ France Kafky v krásném koženém vázání se souběžným textem v němčině. Poprvé se fragmenty a nedokončené části románu začlenily z přílohy do textu. Navíc kniha obsahuje rozsáhlý komentář a poznámkový aparát. Vřelého uvítání se mi dostalo ve stánku firmy „Logos“, kde jsem byla obdarována třemi velice kvalitními přírůstky do fondu naší knihovny.

I na tomto veletrhu jsem se znovu přesvědčila o světovém významu českého prozaika Milana Kundery a o tom, jak je tento spisovatel oblíben v Rusku. Poslední dobou jsou častěji publikované překlady i dalších českých spisovatelů (Bohumil Hrabal, Karel Čapek, Josef Brdečka). Návštěva „Něvského knižního fóra“ byla velmi užitečná a pomohla mi získat přehled o ruských, především, petrohradských nakladatelstvích a jejich produkci.

Protože se knižní fórum konal poprvé a na netradičním místě (dříve to byla budova manéže v centru Petrohradu), na okraji města v budově Ledového paláce, návštěvníků nebylo tolik, kolik by si tento veletrh zasloužil. Příčinou byl i nedostatek reklamy a probíhající současně s veletrhem Mezinárodní ekonomické fórum.

Ruská národní knihovna (Rossijskaja nacional'naja biblioteka)

Po celý pobyt v Petrohradu včetně přivítání na letišti a vyřizování finančních formalit se o mně starali pracovníci oddělení doplňování, především vedoucí zahraničního doplňování pan Aleksej Romanov. Za zmínku také stojí pohodlné ubytování v centru města, na známé řece Mojce, blízko Ruské národní knihovny.

Při jednáních v Ruské národní knihovně jsem se soustředila na problematiku doplňování fondů a otázky vzájemné výměny. Mým partnerem byl pan Aleksej Romanov, vedoucí oddělení zahraničního doplňování. Při projednávání otázek nákupu zahraniční literatury mně pan Romanov sdělil, že začátkem 90. let knihovna získala možnost nakupovat za valuty přímo od zahraničních nakladatelů. Nejvíce knihovna využívala možnosti nákupu u firmy „Springer“. Poslední dva roky nákupy realizují přes zprostředkovatele vzhledem ke komplikovanému způsobu provádění vyúčtování. Dále uvedl, že ruskou knižní produkci nakupují od několika domácích knižních obchodů na základě vystavovaných faktur, za hotové mohou nakupovat pouze do výše 500 rublů měsíčně, což je velmi málo. Z uvedeného důvodu nemohou v širší míře využívat přímé nákupy na knižních veletrzích, i když jsou zde poskytovány značné slevy.

Byla jsem informována, že pro účely výměny se zahraničními partnery jsou na základě výběru na pravidelných výstavách povinných výtisků (knihovna dostává dva) zakupovány publikace v optimálním počtu s přihlédnutím k finančním možnostem. Z těchto publikací se potom sestavují nabídkové seznamy podle tematických okruhů a rozesílají se elektronickou poštou po celém světě. Literatura, kterou objednáme z těchto seznamů, je vysoce kvalitní a aktuální.

Pan Romanov mně rovněž zavedl do Skladu výměny, kde jsem vybrala pro NK ČR větší množství encyklopedické literatury. Naši partneři v Ruské národní knihovně projevili neobyčejnou štědrost a vstřícnost. Mému přání koupit pro nás bohemiky, které jsem viděla na veletrhu a v petrohradských knihkupectvích, bylo vyhověno. Tím pádem NK získá kolem 20 titulů bohemikální literatury. Při jednáních v oddělení zahraničního doplňování s panem Romanovem a vedoucí sektoru výměny paní Prjanišnikovovou jsme se dohodli na následujícím.

Ruská národní knihovna bude průběžně sledovat a automaticky posílat Národní knihovně ČR bohemikální literaturu, kterou vydají petrohradská nakladatelství. Kromě toho bude pokračovat v zasílání svých nabídkových seznamů. Národní knihovna bude automaticky posílat RNB slovníky (všeobecné a specializované podle oborů) a doplňovat to odbornou literaturou podle vlastního výběru. Upozornila jsem kolegy na možnost objednání českých publikací z „Knižních novinek“ nebo z nakladatelských stránek na Internetu.

Setkala jsem se také s vedoucí celého oddělení doplňování paní Petrusenkovou T.V. Od ní jsem se dozvěděla, že dohromady v oddělení pracuje kolem 120 pracovníků. V sektoru domácího doplňování 65 a v sektoru zahraničního 55 lidí. Povinný výtisk zajišťuje 65% ročního přírůstku, 10% jsou dary, 25% nákup. Knihovníci Ruska doufají, že Dodatky k zákonu o povinném výtisku (z roku 1994), které byly přijaty v roce 2002, napomohou knihovnám v doplňování fondů domácí literaturou.

Knihovna Ruské akademie věd (Biblioteka Akademii nauk)

26.6.2002 jsem navštívila knihovnu Ruské akademie věd, kde jsem jednala s vedoucí úseku výměny paní Naděždou Chotejevovou. Podařilo se mi dojednat, že uvedená knihovna nám bude pravidelně zasílat ediční plány nakladatelství „Nauka“, ze kterých dle našeho výběru budeme moci objednávat pro nás zajímavé tituly. Kromě toho si budeme vzájemně vyměňovat nabídkové seznamy vědecké literatury a konkrétní objednávky. Dále bylo dohodnuto, že z naší strany jim budeme zasílat slávistickou a příručkovou literaturu dle našeho výběru. Za důležitý a pozitivní výsledek uskutečněných jednání lze považovat zejména výše uvedenou dohodu o zasílání edičního plánu nakladatelství „Nauka“ pro potřeby Národní knihovny ČR, neboť právě tento katalog se v minulosti jen velmi obtížně získával.

Závěrem lze konstatovat, že průběh a výsledky služební cesty bezesporu znamenají další významný krok směrem k rozšíření vzájemné výměny v důležitých oblastech vědy a kultury. Cesta byla velmi užitečná jak z hlediska čistě věcného a odborného, tak i z hlediska navázání a upevnění osobních kontaktů a to nejen s knihovnickými pracovníky, ale i s kulturními činiteli vůbec.

Mgr. Natálie Koníčková